

VOINTA POPULULUI

On. „Palatul Cultural” pentru Bibliotecă
Arad

ZIAR DE PROPAGANDĂ NAȚIONALĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 100 lei :: Pe jumătate an 50 lei
Pe trei luni 25 lei.

APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ

SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Strada Moise Nicoară Numărul 1, etajul I.

Cetățenia streinilor...

De prof. D. GHERMAN.

Intreagă presa jidano-maghiară, dela un capăt la celălalt al Țării, se alarmează de noua lege a încetățenirii.

Zilnic apar articole, informații și orientări asupra celor de făcut, ca nu cumva vre-un Itig sau Șloim alungat de prin satele Galitiei, să piardă ocazia de a-și câștiga cetățenia în mult răbdătoarea Țară Românească.

Se simt, doar, atât de bine în Canaanul visat și nu se pot plânga nici de sprijinul nostru.

Autoritățile noastre administrative din Cluj etc. etc. — prefecți, subprefecți, primari — sunt continuu interogați, dau lămuriri și fac tot posibilul, ca executarea legii să meargă cât mai neted și această pleavă și puhoi, care s'a strecurat peste granițele noastre, turburând viața economică, propagând corupția și speculându-ne nevoile, să își poată câștiga cât mai curând cetățenia românească.

Aflăm astfel, din „interviewul” unei autorități românești, că s'a renunțat la formalitățile prevăzute de lege, nu se mai pretind cereri în scris, nu se mai cer „atâtea” documente și se va împărți munca conscrierii, pentru a nu fi îmbulzeală și pentru ca jidovimea contraban-

distă și speculatoare, să nu piardă nici o clipă dela serviciul atât de prețios ce-l aduce Țării.

Ne doare, că vedem astfel cele mai bune intenții ale legii, eludate prin dispoziții particulare, contrare intereselor noastre naționale.

Mai rar Domnilor cu interviewurile și măsurile de protejare jidovească, la cetățenia Statului român!

Problema jidovească e astăzi o grijă social-economică la toate popoarele și în toate țările, unde conștiința națională a trezit după război o nizuință de înaintare și progres.

În masele poporului ca și pe băncile școlii primare din Arad, în viața noastră publică, întocmai ca și în preocuparea legiuitorilor Țării, trece acelaș curent, simțim acelaș crez național, ne dăm seamă de primejdia comună.

A deschide granițele închegate cu jerife mari, pe seama tuturor streinilor, a crește și nutri acești paraziți pe trupul neamului, slăbim naționalizarea orașelor, ne acaparează averea națională, păduri, vite, grâne, internaționalizează industria, paralizează orice revenire la normal prin

speculă, mituire și corupere, susțin ziare șoviniste maghiare și reviste pornografice, cabareuri, dansuri obscene și ca mâine uniuni, partide politice și licee ovrești.

Nu ura de rasă, ci necesitatea dezvoltării noastre economice, sociale și culturale ne impune, o isgonire fără considerare peste hotare, a tot ce e străin și pripășit între noi, trecând odată peste ospitalitatea, nepăsarea sau loialitatea noastră proverbială.

E vorba de binele și interesul Țării și ca modești cronicari ai vremii, vom urmări fiecare încetățenire streină, arătând opiniei publice, cum s'a executat legea și cum s'a împlinit o datorință națională.

— Prefectura județului aduce la cunoștința publicului că dl Prefect primește în audiență numai dela ora 11—13; iar după amiază birourile fiind închise, nu se primește nimeni. Deci publicul este rugat a lua cunoștință de aceste și a nu căuta a veni la Prefectură, căci va aștepta în zadar.

Dl Prefect primește în audiență în ordinea înscrierii în registrul dela dl Secretar al Prefecturii. Înainte de ora 11 dl Prefect nu primește în audiență pe nimeni până la această oră, urmând a lucra cu șefii de servicii.

O răscoală țărănească și o încercare de unire la Șepreuș.

— În anul 1824 și 1825. —

De Dr. Gh. Ciuhandu.

— Sfârșit. —

Tulburările agrare dela Șepreuș, prin intensitatea, natura și prin durata lor de peste un an, serveau un bun prilej și pentru o tulburare de natură sufletească. Pe urma lor se ivesc și pornirile de leșire din sânul bisericii ortodoxe pentru a trece la unire. Astfel apar pe teren: episcopul S. Vulcan dela Oradea, confidentul împăratului Francisc, cu care era înțeles încă din 1815 să pună la cale unirea Românilor din dieceza Aradului.

Deja martorul Turcuș Toader spunea cu prilejul investigației făcute de comitat, că la TeDeum-ul împrecinat asistaseră și doi protopopi, despre cari comisia județului nu-și dăduse silita să afle mai de-aproape: cine erau și în ce misiune se găseau la Șepreuș în primăvara anului 1824. Ei puteau fi foarte ușor agenți ai episcopiei gr. cat. dela Oradea. Despre Moise Nicoară, un confident al episcopului Vulcan, încă se șvonișe că ar fi fost părtaș la pornirea asvratirii agrare dela Șepreuș.

Dar în afară de aceste supozițiuni, amestecul celor dela Oradea în legătură cu tulburările dela Șepreuș iese la iveală în mod neîndoios îndată după intrarea în anul 1825, când satul era lăsat pradă domnului de pământ și preoții îi erau înlăturați.

Deja în 29 Aprilie, noul preot Teodor Pucea, în calitate de administrator parohial, raporta episcopiei (N. 111—825) „cumcă oamenii (din Șepreuș) cu toții s'au subscris la unație.. eu mai de mult aș fi înștiințat Măriei Tale lucrul acesta, însă cu adevărat n'am știut, până ce am văzut chișbiralele umblând dela casă la casă spuind către oameni, ca fiesfecarile să meargă să se subscrie, — și cu scrisoarea aceea la episcopul la Oradea-Mare s'au dus..

Episcopia din Oradea, așadar, începuse pescuirea în tulbure, cu „chișbiralele”, cari făceau pe agenții unirei și în alte cazuri din anii de mai apoi.

Dar și episcopul administrator Putnic încă își avea informațiile sale. Chestiunea se tratează și în Consistor la 28 Mai acelaș an (concluz No 158), de unde știm următoarele lucruri: Pe urma raportului menționat al administratorului parohial, episcopul trimite la Șepreuș pe protopopul Gheorghe Chirilovici dela Galșa și pe

vicarul protopopesco al Țărandului, Ioan Serb. Aceștia, prin audierile făcute la fața locului, au constatat că episcopul gr.-cat. din Oradea răspunsese el însuș pricinărilor dela Șepreuș cari alergaseră, în treburi de ale lor și în cauza unirii de la Oradea, că dacă întreg satul va trece la unire, dânsul (episcopul) va face ca domnul de pământ să fie scos din moșie; că pe aceasta o va cere pentru sine și, primindu-o episcopul gr. cat., le va da voie slobodă să se folosească de pădure și le va încuviința terenuri pentru a-și zidi case și le făgăduia și alte înlesniri.

Episcopul administrator dela Arad comunică vicecomitelui uneltirile acestea, zicând că bine știe despre făgăduințele felurite, cari aveau de scop atragerea la unire, și că aceste făgăduințe se lovesc de legile statului și se miră de această atitudine a episcopului Vulcan, pe care-l știe iscusit în legile patriei, și atrage atenția comitatului, că prin asemenea făgăduințe se va da ansă din nou la rele și mai mari decât în trecut. Deaceea pentru a preveni aceste rele, episcopul Putnic cere dela comitat, să trimită la Șepreuș o comisie mixtă: din bisericieni și din oameni ai administrației politice, pentru a se examina legalitatea trecerilor la unire. Episcopul stăruia în acest senz cu atât mai vârtos, că

Prețul unui exemplar 2 Lei.

Idealurile patriotice și umanitare ale fascismului italian.

— Noul spirit al tinereții italiene. —

II.

Mă mărginesc numai a observa, că națiunile învățate încep să creadă ca atari idei, deși sunt îmbrățișate de un număr însemnat de oameni, nu sunt decât produsul unei îmbinări a spiritului de frățietate cu neștiința. Învățătura, după care puterea lumii provine din simțul de răspundere personală e o învățatură severă.

Conducătorii cari și-au bazat pe această învățatură munca (opintirile) lor, sunt cei față de cari omenirea trebuie să fie recunoscătoare.

Puterea societății trebuie să meargă în mod crescând dela persoană la mulțime. Lumea întreagă, mai mult decât orice alt lucru, trebuie acum să primească principiul (învățătura) după care înainte de toate, fiecare să-și pună în valoare și să desvoalte puterile din propria lui casă. Datoria cea dintâi e aceea, care e mai aproape de noi. Lumea nu are nevoie de alte învățături, chiar dacă acestea ar părea mai bune, nici de visuri, dar de oameni cari să știe să pună în aplicare învățăturile aflătoare.

Lumei îi trebuie un spirit nou, care să pună înaintea drepturilor, răspunderea. Iar d. Mussolini are marele merit de a fi redeşptat acest mare spirit în Italia. Tinerețea Italiei, ca și aceea a oricărei alte națiuni, e depozitara (nădejdea) zilei de mâine.

Nu de mult ascultam aci în Italia, dovezile ce aducea un străin, obișnuit a judeca după date economice. El căuta să îmi tâlmăcească viața Italiei pe baza datelor statistice comerciale.

I-am spus, că nu-și va putea da seama de aceea ce se petrece în Italia, câtă vreme nu va adăoga în statistică acel minunat record al spiritului omenesc care în mai puțin de jumătate de veac a creat noua Italie.

I-am spus că ar fi trebuit să-mi arate statistica Italianilor cari în 1848, în 1859,

avea știre și despre alte sate învecinate cu Șepreușul, că au asemenea dorinți de el berare — imposibilă de altfel — de sub greul vieții de iobagi prin schimbarea religiei.

Că s'ar fi dat loc cererii episcopului pentru comisie mixtă, n'am putut constata. S'a dovedit însă, prin starea de lucruri de mai apoi că a triumfat față de popor Czárán István, domnul de pământ, sprijinit de comitat și de împăratul deopotrivă, din al cărui ordin a fost introdus la 1831 în mod festiv în moșie de către Faschó József, prin procurorul județean în calitate de homo regius, și de canonicul Schuller Ferencz din Cenad.*) Și astfel căzu în baltă și încercarea episcopului Vulcan cu unirea, deodată cu sufocarea definitivă a răscoalei țărănești. Ceasul acțiunii unioniste din partea lui S. Vulcan nu sosise încă; el avea să sune de abia la 1834, când avea să intre în cea mai hotărâtă ofensivă împotriva ortodoxiei.

PS. În nrul 19, la pag. 2, coloana de mijloc a foilei noastre, „data judecării aduse preoților din Șepreuș” s'a cules greșit, cu anul 1827 în loc de 1824.

*) Márki S.: Aradvármegye Monographiája. Arad 1895. Partea II. pag. 669.

în marele război și în zilele noastre, au fost gata să moară pentru cauza ce apăram. Față de orice stare a lucrurilor, eu, înainte de a fi internaționalist, sunt naționalist, și voi urma înainte să fiu, de oarece cred în spiritul unui puternic, drept și generos naționalism și am încredere nu în șefii cari fac învățături și în popoarele cari se vaită și mijlocesc, ci în acele națiuni și în acele popoare, al căror spirit național e atât de fin așezat că dă lumii o pildă de organizație, de disciplină, de nobilă întrecere și aceasta pentru faptul că asemenea țări fiind tari și drepte, pot să ajute în mod folositor la împreună lucrarea internațională.

Am mai adaogat, că ar putea să înțeleagă cărui lucru se datorește înaintarea lumii când ar studia stabilirea virtuților omenesti și a spiritului omenesc. L'am întrebat dacă avea date cari să arate deosebirea dintre națiunile cari produc oamenii gata să moară pentru credințele lor și națiunile cari nu produc asemenea oameni.

L'am sfătuit să pună statisticele în buzunar și să iasă pe stradă și să vorbească cu tinerețea Italiei.

Inmormântarea valorosului locotenent-aviator Ioan Sava.

Sâmbătă în 9 Mai la orele 5 p. m. s'a celebrat serviciul divin pentru înmormântarea eroului aviator.

Deja pe la orele 2 p. m. treceau oamenii în grupuri în cetate pentru a-l mai vedea pentru ultima dată pe acela care cu vre-o câteva zile mai înainte plutea prin văzduh deasupra patimilor omenesti.

În jurul cosciugului erau depuse o mulțime de cununi din partea grupului de aviație al Garnizoanei Arad, Regimentelor din Arad, Uniunii foștilor voluntari despărțământul Arad, din care a făcut parte întrând în 1916 și defunctul ca voluntar ardelean în armata română.

Au mai depus coroane Fascia Națională Română, Fabrica Astra, cunoscuții și prietenii lui.

Corul dlui profesor Lipovan a dat răspunsurile la serviciul divin celebrat de 3 preoți. Duioase cuvântări au ținut în biserică reprezentantul grupului de aviație Tecuci, reprezentantul fabricii Astra, relevând meritele neperitoare pe cari și le-a câștigat pe terenul aviației fiind cel mai bun aviator al nostru.

Au luat parte la înmormântare întreg corpul ofițeresc cu dnul general Scărișoreanu în frunte, cu dl prefect al județului Georgescu, dl primar al orașului dr. Robu, dl Vasile Goldiș fost ministru, Uniunea foștilor voluntari despărțământul Arad, fabrica Astra, cunoscuții și prietenii lui. Trupe de infanterie, grăniceri, artilerie, cavalerie i-au dat onorurile cuvenite. Marșurile funebre erau executate de muzica Reg. 93 Inf. și muzica Fabricii „Astra”.

A fost o înmormântare cum rar se mai vede în Arad; o înmormântare princiară. Pe întreg drumul pe unde mergea cortegiul funebru era o mulțime imensă postată, care poate, lua parte la durerea noastră.

Cuvintele de adio le-a rostit părintele Ardelean în fața gării. Toți aci în numele garni-

zoanei a rostit un prea frumos discurs funebru Locotenentul Fortunescu din 93 Inf. luându-și adio dela defunct cu ochii scăldați în lacrimi. Noi toți cari l'am cunoscut și iubit, am vărsat lacrimi ferbinți pentru scumpul, neuitatul și falnicul vultur român, pe care fatalitatea ni l-a răpit pe veci în primăvara vieții sale.

Dormi în pace, scumpe prietene, conștiința ta e liniștită, că ai murit la datorie!

Noi cei cari te-am cunoscut și iubit îți promitem că nu te vom uita atâta timp cât mai este suflare românească pe aceste plaiuri. Ai lăsat un gol imens în sufletele noastre și în rândurile aviatorilor români.

Noul pericol.

Peste năpustitul popor românesc dela formarea sa până azi, veacuri întregi au venit fel de fel de năvălitori, cari au lăsat praf și cenușe în urma lor. Dar tocmai ca și pasărea Foenix, care a reînviat din cenușa sa, și neamul românesc se menține de veacuri în ciuda tuturor dușmanilor. Dintre toți năvălitorii însă cel de mai pe urmă se anunță ca definitiv și nu se vede nici o speranță de a scăpa de el. Acest nou năvălitor din timpurile moderne peste țara noastră e „Jidanul pericunat.”

De aceștia nu te poți apăra prin curajul și vitejia de care se bucură neamul nostru. Ei au cele mai teribile arme: „Banul și Presa”, contra cărora nu poți face nimic. De aceea cu aceste mijloace de luptă noul năvălitor se arată ca definitiv. Iată noul pericol ce amenință neamul nostru.

Aceste putregaiuri ale omenirii, acești paraziti ce sug vraga popoarelor, după ce în timpul războiului au dezertat cu toții, s'au încuibat pe la diferite servicii în inima frontului, au servit ca tâlmaci dușmanului, făcând nenorocita populație românească de sub ocupația dușmanului să sufere cele mai crude amărăciuni din partea lor, vin cu nerușinare să se pună alături de noi, ca fideli cetățeni ai României.

Atâta nerușinare și obrăznicie nu s'a mai văzut. Ba ceva și mai mult, puhoiul de pericunat ce a năvălit din Galiția și Rusia Sovietică, pretinde cu tărie prin pamfletul lor „Uj Kelet” din Cluj ca să nu se respecte legea votată de curând, prin care oricărui locuitor ce la data de 1918 nu a avut acte de cetățenie să nu se permită mai departe șederea pe teritoriul național, ci să fie lăsați a otrăvi cu murdăria lor mai departe această nenorocită țară.

Atragem atenția on. guvern ar interzice acestor vipere de a-și vărsa întregul lor venin asupra legilor țării.

Ar fi o faptă dreaptă și umană, ori faptă sa va fi scrisă cu litere de aur în istoria țării.

Această dare pe față a noiei manevre „cușer” evreiești nu o facem pentru a atâta poporul contra lor, ci pentru a arăta că F. N. R. este gardianul de pază al țării și că veghează în umbră ca interesele superioare de stat să nu fie periclitare și totodată a arăta că este „o forță” ce poate distruge toate uneltirile inamicilor interni ai României.

Prin ziarul „Uj Kelet” adunarea generală ovreiască, ordonă mobilizarea tuturor forțelor și înființarea în toate colțurile țării de organizații. Ei bine! Fascismul italian a luptat contra organizațiilor comuniste ce se formau și le-a distrus. Noi vom lupta contra organizațiilor ovreiești și le vom distruge!

Ceice vor să atace ordinea și legile țării, să nu uite că mai sunt Români buni, în țara asta, care vor ști să-și facă datoria.

Și prin aceasta lupta e deschisă!

Finețe de copil.

Nepoțelul: Bunicuță dragă, e adevărat, că ochelarii Dtale măresc?

Bunica: Da măicuță.

Nepoțelul: Atunci, te rog să-mi tai Dta feliuța de cozonac.

Purtarea insigniilor.

Mulți se întreabă că pentru ce trebuie să poarte „cuștiții”, „fasciști” și studenții insignii, că doară lucrul de căpetenie este ceea ce simțeste omul în inima lui și nu ceea ce arată.

Apoi, vedeți, nu-i chiar așa și uite de ce: jidanii bunăoară au favorul de a se vedea, a se cunoaște de pe nasul încovoiat, de pe pistru, de pe urechile mari tipice, apoi mai au păr zburlit-creț ca unii mascari și... alte multe semne caracteristice mai au ei, cari însă nu se văd, și atunci pentru ce să nu purtăm și noi ceva distincție prin care să ne deosebim nu numai de jidani, ci și de jidoviți. Cauza principală însă că purtăm insignii este că noi vrem ca oricine ne vede să ne cunoască, să îndrăznească să se plângă nouă, să-și povestească păsurile, căci singuri noi îi înțelegem, că vedeți azi este așa de mare neîncrederea masselor a poporului în frații lui, în fruntașii lui, încât pretinde să poarte cei buni vre-un semn oarecare ca să-i cunoască,

Și apoi încă ceva, și faptul acela că cineva are îndrăzneala să-și pue un semn de cruce ori fascist la butonieră (în piept) este o faptă, o dovadă că ei fac ceea ce simțesc, și nu le este frică nici de perciunați, nici de jidoviți, să demonstreze credința inimei lui.

Să poarte deci toți cei cinstiți, conștiințioși și hotărâți insigniile cari reprezintă credința lor

la nici un caz însă acele insignii să nu se procure dela jidani,

și dacă ar observa insigniile respective și pe pieptul celor nechemate, să le îndepărteze la caz de nevoie chiar cu haine cu tot ori cu perciuni cu tot.

Pentru biruința fascismului italian.

Un nou jurământ fascist, pentru mântuirea patriei.

Roma. — În ziua de 11 Aprilie a. c. un strălucit cortegiu, format din asociațiunile și syndicatele luptătorilor fasciști, purtând foarte multe drapele și lampioane, având în fruntea lor pe directorii fasciilor și primarul Cremonesi, a străbătut străzile împodobite, ducându-se în piața Colonna, la palatul Chigi spre a sărbători pe d. Mussolini.

Aclamat de o mulțime însuflețită, d. Mussolini iese în balcon înconjurat de înalții dignitari ai fascismului, de miniștri și subsecretari.

Primarul Cremonesi salută în numele Romei pe mântuitorul Romei, învingătorul, prin care începe o nouă eră în istoria Italiei. Vesteste, că la 21 Aprilie, ziua înființării Romei, se va proclama în Capitoliu dreptul de cetățenie al dlui Mussolini.

Mussolini mulțumește și declară, că totdeauna s'a socotit cetățean al Romei, deoarece totdeauna a fost fiul ei devotat. Această întrunire, zice Mussolini, întregeste pe acelea de eri, când am simțit în jurul meu ridicându-se consimțământul puternic al poporului anonim care este fundamentul de granit, pe care va trebui să construim viitorul partid. Acest consimțământ reese și din graiul sec, dar și sever al cifrelor, care arată, că 5 milioane de italieni liberi și conștiinți au îmbrățișat simbolul fascismului. Căci, continuă el, ar fi să se aducă o insultă poporului

italian presupunând, că a mers la urne ca o turmă inconștientă.

Poporul italian a pornit la vot cu aceeași conștiință cu care lupta pe Carso de sfântă amintire. Astfel deci, s'a dovedit lipsită de orice temei legenda că partea de miazăzi a Italiei ar fi dușmană fascismului. Cu toate acestea afirm, că ar putea să piară toate fracțiunile, chiar a noastră, dar patria italiană să rămână mare și respectată. Biruința câștigată mă lasă foarte liniștit. Cu cât biruința este mai mare, cu atât obligațiunile de muncă, disciplină, concordie națională sunt mai mari. Vă întreb, veți putea voi oare să vă îndepliniți toate aceste îndatoriri?

— Da, fu răspunsul mulțimei.

— Primesc acest „da” ca o formulă de jurământ sacru și să strigăm cu toții: „Trăiască Regele! Trăiască Italia și Fascismul”. (Lungi ovații acoperiră cuvintele dlui Mussolini).

Cor.

A căzut un vultur.

La Arad, în ziua de 7 Mai 1924, s'a prăbușit din văzduh, căzând în Mureș cu aparatul de sburat, unul din cei mai îndemânateci piloți ai armatei române: Locotenentul aviator Sava.

Moartea lui petrecută sub ochii miilor de arădani, nu înseamnă pentru noi o lacrimă de o clipă sau o lacrimă trezită în ochi, ca să nu se usuce trei zile până la coborirea celui jertfit în mormânt, ci jertfa acestui prea curajos ostaș, înseamnă o pierdere ireparabilă. Întâmplată pe frontul de luptă în ghiarele văzduhului, cu nesiguranța funcționării motorului, căci ofițerul a fost trimis de organele superioare la fabrica „Astra” din Arad, pentru încercarea aparatelor de sburat.

Iubit de Români și tot în aceeași măsură de strelni, cari priveau în ființa lui apriga deslegare de viață, prin cununarea cu nesiguranța plutirii în văzduh, Locotenentul Sava moare pe câmpul de onoare.

Ținând în mână cârma, asemeni unei cum-pene a vieții și a morții, sus, unde picioarele lui nu atingeau pământul, fatal la ora 19 și 30 minute, s'a înclinat către moarte și a murit turtit de apărât în fundul gureșului Mureș.

Armata va număra în rândurile ei mai puțin un viteaz; eroii de dincolo de mormânt vor număra în rândurile lor mai mult un camarad jertfit pe altarul pregătirii apărării Patriei.

Volbură Poiană.

Noapte bună.

- Bate vântul, bate n'truna
Frunze pale scuturând;
S'a culcat acum și luna.
Noapte bună, Suflet blând.

Intunericul tronează
Noaptea tristă, ca un gând,
Ce nu are nici-o pază.
Noapte bună, Suflet blând.

Câinii latră n' vag, sărmanii,
Că și lor li par, pe rând,
Orele de lungi, ca anii.
Noapte bună, Suflet blând.

Dormi ușor. Și n' somnul dulce
Ești un inger surâzând.
Visu-ți doar să nu se culce...
Noapte bună, Suflet blând.

Gr. Popiți.

Salarizarea preoților.

Necesitatea urcării congruelor preoțești și salariilor învățătoarești. — Promisiuni făcute cu ocazia sinodului eparhial la Cluj.

Sinodul, care a avut loc săptămâna aceasta la Cluj, între alte chestii a luat în desbatere și chestia salarizării preoților, accentuând necesitatea urcării congruelor, pentru că preoțimea nu poate exista altfel în împrejurările actuale.

Di Lepădatu, ministrul artelor, cu ocazia acestui congres a declarat, că soarta preoției se va îmbunătăți.

Preoțimea și în special învățătorimea confesională, dar chiar și cea de stat, are câte o leafă minimală de tot, încât în multe cazuri nu li-se cifrează salariile nici la 2000 lei.

Este adevărat, că la sate se poate trăi mai ușor, dar cu toate acestea lefurile actuale nu sunt suficiente nici pentru asigurarea traiului la țară.

Cei mai mulți preoți și învățători la țară se sprijinesc mai mult pe câte o moșioară, pe care o au. Dar cei mai mulți n'au nici avere și astfel gravitează spre oraș, pentru a intra funcționari pe la întreprinderi etc. ca să-și poată, asigura existența.

Guvernul, pentru a evita demisiile acestea are datoria a interveni urgent pentru sporirea lefurilor acestor stâlpi ai culturii național-române.

Italia de azi și România viitoare.

Conferința de încheere pe care redactorul nostru d. Constantin Savu, a ținut-o la Roma (Italia) în ziua de 2 Martie a. c.

— Urmare. —

Noi totdeauna am iubit Italia și poporul italian.

Poporul român, și mai ales acel din Ardeal și Banat, adevărații urmași ai coloniștilor așezați acolo de către marele împărat Traian, în toată vremea au avut admirație și dragoste față de sfântul pământ al Italiei și pentru minunatul ei popor. Pentru a vă arăta (dovedi) acest adevăr, cred interesant să vă istorisesc mica dar însemnata întâmplare a unui simplu sătean (țăran) român din Ardeal.

Badea Cârțan la Roma.

Intr'o noapte de iarnă, prin anii 1910, dacă îmi aduc bine aminte, fu găsit la poala columnei lui Traian. aici în Roma, un om obosit, a cărui costum (port) curios și pitoresc semăna de minune cu acel al Dacilor, scobiți în piatra columnei; el nu vorbea italienește, și la întrebările ce i se puneau el răspundea scurt: „Mama Roma”; „Tata Traian!”

Acest țăran ardelean, aprins de dorul de a vedea Roma, după ce făcu pe jos (pe picioare) drumul până aci, veni să cadă mort de oboseală, dar fericit, la poala coloanei traiane.

Intors acasă, acest țăran, duse doi saci umpluți cu totfelul de broșuri și cărțile despre obârșia noastră latină și foarte multe figuri și lucruri istorice. Gheorghe Cârțan, așa se chema țăranul nostru, ori Badea Cârțan, după cum îl porecliseră consătenii lui, făcu o lungă călătorie, tot pe jos, în Ardeal și Banat, împărțind pe gratis (fără bani), fraților săi din lucrurile aduse dela Roma, foarte scumpe fiecărei inime de Român.

Badea Cârțan plăti dragostea sa pentru eterna Roma cu 6 luni închisoare petrecute în temnițele ungurești, fiind osândit de către autoritățile maghiare pentru instigație (îndemn la răscoală) și conspirație (conjurație, complot) împotriva Statului-ungar. Durerea, ce lovi nobilul

său suflet, precum și suferințele închisorii, îi minară sănătatea isbindul la pat.

După dorința lui, de a fi îngropat în glia micii României libere, el fu dus la Sinaia, în apropiere de granița Ardealului, unde după puțină vreme, după ce sărută glia fraților lui liberi, muri.

(Va urma).

Alegerea dela Bocșa-Montană

sau

Necinstirea drepturilor cetățenești.

Pentru scaunul de deputat la Bocșa-Montană au candidat 5 inși și anume domnii: *Const. Savu* (fascist), *Dr. C. Brediceanu* (part. naț.), *I. Vuia* (lib.), *Dr. A. Imbroane* (argentonist) și *Dr. I. Teicu* (tărănist).

Insufletirea mare cu care a fost primit candidatul nostru d. Savu în toate satele din cerc a pus pe gânduri nu numai administrația, ci și pe celelalte partide în luptă. Știrile pe cari conducerea centrală liberală dela Bocșa-montană le primea din partea secretarilor comunali despre primirea ce se făcea pretutindeni camaradului nostru C. Savu au pus pe gânduri pe acei cari aveau să-l scoată ales pe candidatul liberal. Toate amenințările și înfricările nu mai prindeau acolo, unde răsună cuvântul răspicat, limpede și hotărât al candidatului nostru.

Dar marea insufletire ce a stârnit în satele din cerc prezența camaradului nostru a pus pe gânduri și pe celelalte partide, cari își mobilizaseră aci toate mărimile politice așa, că dela Nistru și până la Tisa toți parlamentarii lor au grăbit la Bocșa. Sbârâneau automobilele ca în vreme de războiu.

Așa fiind starea lucrurilor, au căutat să zădărnicească cu orice preț candidarea camaradului nostru C. Savu. Și au isbutit. O neînsemnată sgârietură de condeiu (peană) făcută de către grefierul Primăriei Arad în „Certificatul de alegător” extradat camaradului nostru la 1 Maiu 1920 a fost binevenită și tocmai de-a-juns pentru ca președintele d. Ciorman, director școlar, să respingă candidarea camaradului nostru. În urma acestei respingeri și a retragerii dlui *A. Imbroane* care nu avea nici o nădejde de a putea să poarte lupta, a mai rămas candidații *Dr. C. Brediceanu* (part. naț.) *I. Vuia* (lib.) și *Dr. I. Teicu* (tăr.).

Votarea s'a făcut în zilele de 11 și 12 Mai și a dat următorul rezultat: *I. Vuia*, liberal, ales 3726 voturi, *Dr. C. Brediceanu*, part. naț. 2504, și *Dr. I. Teicu*, țărănist, 327 voturi.

Rezultatul acestei alegeri, despre care vom mai scrie în această gazetă, a produs mirare în poporul din cerc.

Convocare.

Domnii acționari ai societății anonime „CRIȘUL” din Tebea sunt invitați la **adunarea generală ordinară**

care se va ține în localul institutului în Tebea la 1 Iunie a. c. la 2 ore p. m. cu următoarea ordine de zi:

1. Constatarea numărului acționarilor și a acțiunilor, pe cari le reprezintă.

2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutați (controlori).

3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere pe anul expirat 1923 și aprobarea bilanțului.

4. Decidere asupra propunerii direcțiunii cu privire la distribuirea profitului curat.

5. Darea absolutorului direcțiunii și a comitetului de supraveghiere pe anul 1923 Tebea, la 12 Aprilie 1923.

Direcțiunea.

Știri de tot felul.

— *Cetim în „Clujul Românesc” că din 15.000 brevete de tutungerii cari s-au eliberat pentru Ardeal și Bănăt, invalizii români abia au 3000, iar din peste 200.000 brevete de beuturi spirituoase, Românii de-abia posed 20 mii.*

Vedeți deci, fraților Români, cât de mult vă sprijiniți voi unii pe alții, cei suspuși pe cei năcăjiți. Pretindem să se facă în privința aceasta nu favoruri, ci numai dreptate Românilor în țara lor.

— „Asociațiunea studenților creștini din Iași” spune în rezumat, că studențimea se solidarizează cu fapta colegului lor I. Moța, pentru lecția ce a dat lui Vernichescu; iar Vernichescu recunoaște vina sa, a regretat fapta sa și a mărturisit că Moța i-a făcut bine, dar i-a trimis acestuia chiar și o scrisoare prin care afirmă, că e fericit că pedeapsa i-a venit din mâna lui Moța, căci altfel el singur și-ar fi sburat creierii.

Această mărturisire nu trebuie desconsiderată, căci ca adevărați creștini trebuie să zicem: nu voim moartea rățacitului, ci îndreptarea lui. În același timp, e un semn mai mult că încep să se formeze caracterele și la noi.

Chemare profesională sau „geschäft”? Aflăm din ziarele locale ungurești, că doi advocați români din Arad, binecunoscuți publicului românesc, au deschis un birou (dughean), pentru intervenții în cauze de încetățenire a streinilor. „Corpul de elită” cum îi zicea dl ministru Mărzescu, s'a coborât astfel la un rol de samsarlăc și frumoasa chemare advocațială la afaceri condamnate de întreagă suflarea românească. Nu putem înțelege rostul asociației amintite și cerem în interesul național și al respectului cel mai deplin, ce-l avem față de tagma advocațială o lămurire și în același timp o încetare a acestor acțiuni antinaționale.

Procuror jidov bate pe studenții creștini. În Cernăuți a fost o încăierare între studenții creștini și jidani și la urmă s'a dovedit că între jidani cari se năpustiseră în mod aziatic-barbar contra iubitorilor noștri studenți creștini, se găsea și un *procuror* jidav. El va să zică un perciunat știe să rămâne și ca judecător și ca procuror tot jidav, da fiindcă el are simț și dragoste față de neamul lui și nu față de dreptate și datorința lui.

Noi trebuie să învățăm dela jidani, să facem pentru neamul nostru ceea ce fac ei pentru al lor și am putea o face, dacă n'am avea între al noștri atâți jidoviți, cari de multe ori sunt mai periculoși decât inșiși jidanii.

Logodnă. Aflăm cu plăcere despre logodna dsoarei Cornelia Cuedan învățătoare în Agriș cu dnul Sabin Bursașiu învățător în Săliștea de Bihor. — Felicitările noastre.

Concert. Cu bucurie trebuie să amintim despre concertul tinerilor români din Arad-Saga care a fost dat în ziua de 10 Mai a. c., reușind destul de bine. S'a predat o piesă teatrală „Salonul fără pat” și s'au declamat mai multe poezii de către tinerime. Ne-a mulțumit cu deosebire corul de sub conducerea tânărului st. I. Văcariu, care a fost foarte bine. A urmat apoi dansuri naționale până 'n zori.

Asemenea concerte românești dorim să vedem cât mai des. — *I. J.*

— La Academia Română din Roma s'a ținut o frumoasă conferință despre Basarabia. Au luat parte miniștri României, colonia românească și numeroși italieni, prieteni ai noștri.

Corpul didactic al școlii primare de Stat No. 4 din Arad, cu onoare invită la festivalul școlar, ce va avea loc în localul școlii în 18 Maiu a. c. orele 3 d. a., — cu prilejul conferinței cercului cultural didactic primar No. 11 din Arad.

Procesul maiorului Băgulescu se judecă astăzi la Consiliul de război în București, prezidat de către dl general Cihoski, comisar regă fiind d. maior Hotineanu. În ședința din ziua primă a fost ascultat d. maior Băgulescu, care a povestit în mod amănunțit cauzele prigonirii împotriva dsoale; în ziua a doua a fost ascultat d. locot-col. Iacovache, care primise ordinul să aresteze pe dl Băgulescu. Ascultarea continuă în nrul viitor vom da amănunte.

Concert, teatru. În 18 Maiu c., orele 8 și jum. seara artiștii cari fondaseră Opera Română (dar cari s'au retras în urma concesiunii ei) vor da un mare festival muzical în Teatrul orașului din Arad, cu piese din Verdi, Leoncavallo, Boito, Rossini, Donizetti, Wagner, Mayerbeer și Schubert.

— O trupă dela Teatrul Național din București sub conducerea dlui I. Morțun va juca în Teatrul orașului din Arad Marți, 20 Mai c., „Ginerile lui Poirie”, comedie în 4 acte. Inceputul la orele 9 seara — 23 Mai, orele 9 seara, la Palatul Cultural, va avea loc marele Concert coral al corului „Georgescu”.

Convocare. Domnii membrii ai Cooperativei „Pârnavana” din Arad, prin aceasta se invită la *II-a adunare generală ordinară*, care se va ține în Arad, la — 25 Maiu a. c. după amiază la 4 ore în sala primăriei.

În caz când la această dată nu se va întruni numărul de membrii conform cu statutul, adunarea se va ține fără altă convocare, la 8 Iunie a. c. la aceeași oră și în același local, oricare ar fi numărul membrilor prezenți. Calitatea de membru se va dovedi cu „livretul”. Obiectul: 1. Raportul Consiliului de Administrație, comisiei cenzorilor și aprobarea bilanțului a contului de Profit și Pierdere și descărcarea Consiliului de gestiunea sa pe anul 1923. 2. Deciderea asupra împărțirii venitului curat. 3. Budgetul pe anul 1924. 4. Alegerea alor 3 membrii în Consiliul de Administrație pe durata de 3 ani, a 2 membrii pe timp de 2 ani, precum și a 3 cenzori ordinari și 3 suplenți. 5. Propuneri. *Consiliul de Administrație.*

POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisele scrise cu ceruza nu se publică.

Dlul Gr. B. Minis. — Te asigurăm, că și dl Demșorian și toți ceilalți vor trebui să dea seamă de faptele lor, și-și vor lua răsplata cuvenită.

Redactor responsabil: **CONSTANTIN SAVU**

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința elevilor plutonieri și stegarilor de pe raza Cercului de recrutare Arad proveniți din fosta armată austro-ungară, cari până în prezent nu și-au clarificat situația lor militară, să înainteze de urgență Serviciului personalului din Minist. război toate actele necesare la recunoașterea gradului ce solicită.

Acelora cărora li-s'au înapoiat dosarele pentru complectare, deasemenea (să le restituie imediat actele Ministr. război, cunoscând că acesta este ultimul termen, în care toți aceștia urmează a-și clarifica situația.

Acei cari vor întârzia cu trimiterea actelor nu li-se va mai da curs cererilor lor.

Șeful bir. mobil.:

Maior Popescu.

Un cazan de fierț rachiu

foarte puțin folosit, în mărime de 200 litri, cu serpentină de vânzare la economul

Ioan Budișteanu, Șiclău (jud. Arad).